

Türk Giyiminde Konya İli Sille Yöresi'ne Ait Geleneksel Kadın Kıyafetleri ve Süslemeleri

Melek TUFAN*, **Filiz ERDEN****, **E. Elhan ÖZUS*****

*Selçuk Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tekstil, Konya, 42000, **TURKEY**

** Selçuk Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tekstil, Konya, 42000, **TURKEY**

***Selçuk Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tekstil, Giyim, Konya, 42000, **TURKEY**
mlktufan@gmail.com, ferden@selcuk.edu.tr, elhanak@hotmail.com

Özet

Medeniyetlere beşiklik etmesiyle en eski yerleşim yerlerinden biri olan Sille yöresinde yemek kültürü ve sözlü kültürün yanında geleneksel giysileri ve onları biçimlendirdikleri el sanatlarının ayrı bir önemi vardır. Bu geleneksel giysiler Sille kadınlarında çocukluktan başlanarak, genç kızlık, gelin kızlık, olgunluk ve yaşlılık dönemlerinde her dönemin kuralları içerisinde özenle devam ettirilmektedir. Bu özen içerisinde geleneksel olarak giyilen kadın kıyafetleri kuşaktan kuşağa aktararak günümüze kadar ulaşmıştır. Bu geleneksel giysilerin korunması ve yaşatılması açısından Sille yöresi kadın giysilerin fotoğraflarla belgelendirilmesi önemlidir.

Araştırmada Konya İli Sille Yöresi geleneksel kadın giysileri çeşitlerinden cepken takımı, silah kürkü takım, ve sarka giysi örnekleri; malzeme, renk, kesim, dikim, süsleme tekniği ve süsleme konusu açısından incelenerek gözlem fişleri ile kayıt altına almak ve sonraki nesillere aktarılmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Giyim, Geleneksel, Sille, Kültür,

Traditional Woman Clothing and Ornamentations Which Belongs to Sille, Konya in Turkish Clothing

Summary

Sille which is one of the oldest settlements and cradle of civilizations, has a big importance of traditional clothing and crafts to shape them besides food and oral culture. These traditional clothes is maintained carefully by Sille woman from childhood to the periods of maidenhood, being bride, maturity and senility by obeying the rules of those periods. These woman clothes that are used traditionally in an attentive way reached the present day by passing down. It is important to record Sille region's woman clothes by taking photos with regards to save and maintain these traditional clothes.

In this research it is analysed that traditional clothes cepken set, silah kürkü set, cubba ve sarka clothing samples belong to Sille, Konya with regards to material, colour, cut, sewing, ornamentation technique and or namentation the metoh and down to next generations and to record them by the help of observation vouchers.

Key Words: Clothing, Traditional, Sille, Culture

1.Giriş

Giyim, bir kültürün farklılık anlayışının en belirgin ve en sert iz noktalarından biridir. Uzun bir geleneğe dayanır ve ilk anda görünen, kavranabilen bir olgudur (Kösoğlu, 1997: 33). İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan giyim, insanoğlunun var olduğu günden bu yana yemek, üremek ve barınmak gibi, doğa koşullarından korunmak gereksinimi ile doğan ve günümüze değin çeşitli değişimlere uğramasına karşın asıl amacını yitirmeden günümüze kadar gelmiştir (Sürür 1983). Toplumların tarihi süreç içinde kullandıkları giyim eşyaları o topluma ait geleneksel giysileri oluşturmuştur. Geleneksel giyim–kuşam toplumların ekonomik, teknolojik ve sosyal yapılarından etkilendiği gibi manevi değerleri de üzerlerinde taşımaktadır. Gelenek, görenek, örf ve adetlerin giyim üzerinde etkileri büyüktür.

Tarihi geçmişini, yerleştiği coğrafi alanları ve etkileşimde bulunduğu kültürleri göz önünde tutarak Türk giyim ve kuşamının değerlendirilmesi gerekir. Türk giyim kuşamının, milletimizin uzun tarihi gelişimini, yayıldığı geniş coğrafi alanı, etkileşim halinde olduğu kültürleri ve değiştirdiği inanç sistemlerini göz önünde tutarak değerlendirilmesi gerekir. Çünkü milli giyim kuşam milli kimliğin bir parçasıdır (Bakır,1999). Türkler, geniş bir coğrafya üzerinde sürekli hareket halinde oldukları için birbirinden çok farklı, değişik toplum ve kültürlerle karşılaşmışlardır. Bu kültürlerden birçok unsur almışlar ve o kültürlerle de pek çok şey hediye etmişlerdir. Bu durum Türk kültürüne dinamik bir yapı sağlamıştır (Ünal, 1999: 747).

Bu kültür sonucunda Anadolu'da uzun yıllar boyunca oluşan gelenek ve görenekler bir kısmı unutulmakla beraber halk kültürünün kuşaktan kuşağa aktarılmasında büyük önem taşımaktadır. Sille yöresinde de giyim kuşam geleneği toplumun içinde yaşadığı zamanın gelenek ve göreneklerine göre şekillenmiştir. Yöresel giysiler toplumun kültürünü, gelenek ve göreneklerini, yaşam biçimini simgeleyen ve tanıtan en önemli unsurlardır. Günümüzde yöresel kıyafetler modern toplum hayatının yaygınlaşması, yaşam şartları, kullanım kolaylığı gibi pek çok sebeple eski anlam ve önemini yitirmiş ve kaybolmaya yüz tutmaktadır. Sille yöresinde, sandıklarda saklanarak günümüze ulaşan geleneksel kadın giysilerinde motifler el emeği ve göz nuru ile süslenmiştir. Bu çalışma, Konya ili Sille yöresi geleneksel giysi örneklerinin incelenmesi ve gelecek kuşaklara tanıtılması açısından önem taşımaktadır.

Giyinen bireyin yaş, kişilik, karakter, sosyal ve ekonomik durum ve toplumdaki yerini belirleyen giyim; bireysel, toplumsal ya da ulusal özellikler gösteren bir olgudur. O toplumun yada ulusun coğrafi konumu ve tarihi, sosyo-ekonomik koşulları, direkt giyimi etkilemektedir. Bu etkiler bazı bölgelerde yoğun olarak görülmektedir. Bu bölgelerden birisi de Sille yöresidir.

Sille, yurdumuzun İç Anadolu Bölgesi'nde Konya'nın 8 km kuzeybatısındadır Dağlık arazide derenin yer aldığı vadinin iki yakasında kurulmuştur. Burası Toros Dağları'nın uzantısı olarak kabul edilen ve sönmüş bir volkan kraterinin kuzey eteğindedir (Özönder, 1998: 8).

Sille'nin birçok ulus ve devlet ile bağlantılı olduğu kaynaklarda bulunmakla beraber, Rum kaynaklarında Sulata (Silata) diye geçer. Sille kelimesinin "Siella dan geldiği de öne sürülmüştür. Siella' daki "Si" ve "Su" kelimesinin Öz Türkçesi olduğu; "Ella' nın da Allah kelimesinden geldiği ve Türkçe köke bağlı olduğu belirtilir. Böyle olunca Sille halkının Hıristiyan olanların bile aslen Türk oldukları; Sille'nin Etiler dâhil, altı bin yılı aşkın süredir bir Türk ili olduğu kabul edilmektedir. Bu kanaati destekleyen bazı gerçekler mevcuttur. Nitekim eski Sille halkı içerisinde aslı Bulgar olan sülaleler vardır. Bulgarların secere olarak

Volga Türklerine dayandığı bilinmektedir. Orta Asya kökenli bu Türkler, Hazar Gölü'nün kuzeyinden Orta Avrupa'ya, Balkanlara göç etmişler ve zamanla buradaki halk içerisinde büyük ölçüde eriyerek karakteristik özelliklerinin çoğunu kaybetmişlerdir. Aslı Türk olan ve zamanla Bulgarlaşmış bir kısım aileler Bizanslılar tarafından Sille'ye getirilip yerleştirilmiştir (Tüz, 2009: 15). Birçok farklı yaşamları aynı zamanda barındırmıştır.

Sille, farklı dil, din ve kültürlerin buluştuğu bir kültür vadisidir. Müslüman Türklerin ve Türk asıllı gayr-i Müslimlerin bir arada yaşadıkları, Müslümanlar kadar gayr-i Müslimlerin de dillerinde, dinlerinde, ibadetlerinde, örf ve adetlerinde serbest oldukları bir kültür merkezidir. Cami ve kiliseleriyle Müslüman ve gayr-i Müslim mektepleriyle, Müslüman ve gayr-i Müslim halkın iç içe olduğu bir yerleşim merkezidir (Aköz, 1997: 17).

Sille'nin antik dönemlerden günümüze kadar uzanan bu derin tarihine paralel gayetengin ve zengin bir kültür ve folklor tarihi bulunmaktadır. Bugün Konya'nın merkez mahallesi konumunda olmasına rağmen Sille, etnoğrafik açıdan Konya'dan çok ayrı, kendine has bir karakter taşımaktadır. Birçok kültürle etkileşimde bulunması, her yönden olduğu gibi kılık kıyafet yönünden de insanları etkilemiş ve çeşitlilik meydana getirmiştir (Tüz, 2009: 25).

Bu araştırmanın konusunu Konya İli, Sille yöresinde bu kültür aktarımını sağlayan, özenle saklanan geleneksel kıyafetler oluşturmaktadır. Geleneksel Türk giyim kuşamının kültürümüzde örf, adet ve geleneklerimizde önemli bir yeri ve özelliği bulunmaktadır. Kumaş özellikleri, kesim teknikleri, süsleme tekniği ve çeşitli aksesuar zenginliği ile karşımıza çıkan bu kıyafetler bizlere incelerken hayli bir heyecan ve zevk vermiştir. Kıyafetlerin giyildiği günler ve şahıslar üzerindeki süsleme zenginliği ve aksesuarlara verilen önem, Türk kadınının duygu, düşünce ve ince zevkini çok güzel yansıtmaktadır.

2. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Günümüzde yöresel dokümanlara ve bu kumaşlardan yapılan giysilere ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Yöresel kıyafetlerden giysileri araştırmak, insanların dikkatini bu giysilere çekmek, bu giysilere olan ilgiyi daha da arttıracaktır. Bu araştırma Konya İli Sille Yöresindeki kıyafetlerin uzun yıllar kullanılması yok olup gitmemesi, kıyafetlerin gizli kalmayıp gün ışığına çıkarılması, bilimsel yöntemlerle incelenmesi, incelenen kıyafetlerin özelliklerinden yararlanılarak çağdaş tasarımların yapılması ve o döneme ait toplumsal yapı ve yaşantı hakkında fikir vermesi açısından da önemlidir.

Bu araştırmada amaçlar aşağıda belirtildiği gibidir;

Bu kültür mirasına ait fotoğraflar ve bilgilerin tarihi belge niteliği taşıdığını göstermek.

Geçmişte var olan yöreye ait giysileri belgeleyerek gelecekteki nesillere aktarmak.

İncelenen ürünlerin desen çizimlerini, model özelliklerini, kullanılan kumaşları, süsleme materyallerini tespit ederek kalıpları bire bir ölçükle çizerek oluşturmak.

Günümüz giyimine bazı parçaların süslemelerini aktararak bunlardan yararlanmak ve Türk giyim kuşamına zengin bir repertuar kazandırmak.

Elde edilen desenlerin yeni uygulamalarda kullanmak, motif ve desenlerin yozlaşmasını önlemek ya aynen aktarmak veya özgün biçimde yaratmaya yardımcı olmak.

Eski elbise kesim, modellerinden yararlanmak, günümüz uygulamalarıyla karşılaştırılarak yeni ürünler ortaya çıkarmak.

3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın evrenini, Konya İli Sille Yöresi 'ne ait geleneksel kadın giysilerini Konya İli Sille Yöresinde ikametgâh eden Asiye TUTAK' tan bir adet üst beden (Silah kürkü) bir adet beyaz dantel içlik, bir adet şalvar, bir adet kemer, bir adet zıbba, bir adet takke, Şadiye TUTAK' tan bir adet üst beden (sarka) olmak üzere on bir ürün oluşturmaktadır.

Araştırmanın konusunu oluşturan geleneksel giysilerle ilgili bilgilerin incelenmesinde, çözümlenmesinde ve yorumlanmasında betimsel yöntem kullanılmıştır. Konya ili Sille Yöresi geleneksel kadın kıyafetleri bizzat yöreye gidilerek yerinde incelenmiştir. Araştırma kapsamında ele alınan geleneksel giysiler gözlem ve doküman incelemesi teknikleri ile incelenerek belgelenmiştir. Çalışma kapsamındaki geleneksel giysi örnekleri için kapsamlı gözlem fişleri geliştirilmiş ve gözlem fişleri doğrultusunda eserlerin tüm özellikleri, (kesim teknikleri, dikiş teknikleri, süsleme teknikleri, aksesuar özellikleri) belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu gözlem fişlerine göre giysiler şu aşamalarda incelenmiştir:

- ❖ Giysilerin ön, araka, yan fotoğrafları çekilmiştir.
- ❖ Giysilerin taslak çizimleri yapılmıştır.
- ❖ Giysiler kesim ve dikiş tekniği yönüyle ele alınmıştır.
- ❖ Giysiler üzerinde süslemeler teknik, renk ve kullanılan malzeme, kompozisyon olarak ele alınmıştır.
- ❖ Giysi aksesuarları fotoğraflanmış ve ürün hakkında açıklayıcı bilgi verilecek şekilde hazırlanmış gözlem fişleriyle desteklenmiştir.
- ❖ Gözlem fişlerindeki bilgiler doğrultusunda bir değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmanın Sille yöresindeki uygulaması 2012-2013 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Uygulama kapsamında geleneksel giysilerin resimleri çekilmiş, ölçüleri alınmış, kumaşları, dikişleri, süslemeleri analiz edilerek belgelenmiştir. Alınan ölçüler doğrultusunda kalıpları ve boyutları çizilmiştir. Doküman araştırmasında ise gerekli bilgiler; Yüksek Öğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi, Selçuk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Konya İl Halk Kütüphanesi, Koyunoğlu Müzesi Arşivi, konu ile ilgili kitap, dergi, makaleler, sürekli yayınlar ve internet taraması incelenmiştir. İncelenen kaynaklardan amaca uygun görülenlerden gerekli atıflar yapılmıştır.

4. Bulgular

Bu araştırmada Konya İli Sille yöresinin kadınları tarafından kullanılan geleneksel giysilere ulaşılarak kumaş, süsleme ve dikim özellikleri bakımından incelenmiş ve fotoğraflanmıştır.

Bu kıyafetleri inceleyecek olursak;

Bir adet şalvar, bir adet silah kürkü, bir adet sarka, bir adet dantel içlik, bir adet zıbba, bir adet kemer ve bir adet takke' dir.

4.1. Takke

Tepelikler fesin üzerinde sarkan kullanımı yaygın bulunmakta, kenarlarında İşlemeli yan sarkan hareketli parçalar örnekleri vardır. Hafif çukur ve dairesel olup fesin üzerine yerleştirilerek kullanılan takı erine oturtularak da kullanılmaktadır. Dairenin etrafında incirler, penezler, boncuklar takan kişiyi nazardan korumak amacıyla almaktadır. Bolluk ve bereketi simgelemektedir. Gümüş, altın yanında olarak daha az değerli başka alaşımlarla da hazırlanmış örnekleridir. Fes, külah gibi kumaş yapılı başlıkların tepesine oturtulup da para zincir gibi sarkıt süsler eklenen tepelikler vardır. "Gelin başı" kullanılmaktadır. Tepeliklerdeki süslemede ana parça plaka şeklindedir.

Örnek: 1

Fotoğraf No 1A: Takkenin Önden Görünümü

Fotoğraf No 1B: Takkenin Üstten Görünümü

Fotoğraf No 1C: Takkenin Süeleme Detay Görünümü

- **Örnek No:** 1
- **Fotoğraf No:** 1-A, 1-B, 1-C
- **İlgili Koleksiyon:** Asiye TUTAK
- **İnceleme Tarihi:** 07.12.2012
- **Tarihlendirme:** 1912
- **Koleksiyona Geliş Biçimi :** Kayınvalidesi tarafından hediye verilmiştir.
- **Koleksiyondaki Yeri :** Bohçalanarak sandıkta saklanmaktadır.
- **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.
- **Bugünkü Durumu:** Sağlamdır.
- **Cinsi:** Kadın Takkesi

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Takkenin dış kısmında ince kırmızı renkte tülbent bezi, astarında ise kırmızı keçe kullanılmıştır. Kırmızı renkte dikiş ipliği ve gümüş renkte tel kırma (süsleme amacı ile) kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Başın etrafını saran yan parça esneyerek kafaya tam oturması için verevden kesilmiş tek parçadır ve dikiş yeri de tıpkı biye çalışmasının birleşim yerinin düz ipe gelmesi gibi düz ipe gelecek şekilde kesilmiştir. Tepe ay şeklinde parçadan oluşmuştur.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Takke kalıp ve kesim şekline uygun olarak elde dikilmiştir. Dikimi yapılmış takkenin şekline göre kesilip takkenin içine yerleştirilip astarlanmıştır. Kenarları el dikişi ile tutturulmuştur.

Giysinin Süsleme Özelliği: İnce tülbent bezine tel kırma nakış kullanılarak işlenen konulardan bitkisel bezeme tekniği kullanılmış olup, bitkisel bezemelerde ağaç, yaprak, kıvrım dal, çiçek motifleri kullanılarak işleme yapılmıştır.

4.2. İçlik (Dantel İçlik, Dafk)

Sille yöresi kadın kıyafetlerinin önemli bir parçasıdır. Yörede “Dafk” adı verilen, yakası açık olan cepken, silah kürkünün içine giyilerek göğüs açıklığını kapatan süslü bir giyim parçasıdır. Beyaz ipek yada krapondan yapılmış göğsü örten dik yakalı kolsuz yelettir. Önü yırtmaçlı, yırtmaçların kenarları iğne oyalıdır (Ceran, 1957).

Örnek:2**Fotoğraf No 2A:** İçliğin Giyilmemiş Görünümü**Fotoğraf No 2B:** İçliğin Giyilmiş Görünümü**Fotoğraf No 2C:** İçliğin Giyilmemiş Görünümü**Fotoğraf No 2D:** İçliğin Giyilmiş Görünümü

- **Örnek No:** 2
- **Fotoğraf No:** 2-A, 2-B, 2-C, 2-D
- **İlgili Koleksiyon:** Asiye TUTAK
- **İnceleme Tarihi:** 07.12.2012
- **Tarihlendirme:** 1912
- **Koleksiyona Geliş Biçimi :** Kayınvalidesi tarafından hediye verilmiştir.
- **Koleksiyondaki Yeri :** Bohçalanarak sandıkta saklanmaktadır.
- **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.
- **Bugünkü Durumu:** Sağlamdır.

- **Cinsi:** İçlik

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Beyaz renkte dantel ipliği kullanılmıştır. **Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler:** Ön ortası göğüs kısmına kadar açık, yaka kısmı düz gelip kenarlarından kıvrılıp şal yaka şekli verilmiştir. Arka beden ise yalnızca ön bedenden araka bedene gelen boyun parçasından oluşmaktadır. Ön bedeninin boyun kısmından göğüs kısmına kadar düz bir çizgi şeklinde inen açık yaka uygulanmıştır.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Tığ ile örülen fistan dantel ipliği ile dikilmiş olmakla birlikte gerekli yerlerinde ise tığ yardımı ile dantel ipliği kullanılarak birleştirme dikişleri yapılmıştır.

Giysinin Süsleme Özelliği: Nonfigüratif üslup sergilenmiştir. Tığ danteli tekniği ile kenarları küçük motiflerle süslenmiştir.

4.3. Sarka, Cepken (Ceket)

Dış giyim (bazen iç giyim) üzerine giyilen, çeşitli yaka formları uygulanabilen, önden açık, kısa veya uzun kollu boyu kol altı ile diz arasında değişen üst giyim parçasıdır. Kısa cekete benzer üstlülere de “çekrek” denmiştir. Çekmen de eski bir üstlüktür. Cepkenin bu sözcükten geldiği sanılmaktadır. Anadolu’nun birçok yöresinde kadın ve kızlar kollu ve kolsuz cepken giymektedirler. Genellikle çuha ve kadifeden yapılanlar altın ve gümüş tellerle işlenmiştir. İlikli ve iliksiz örneklerine rastlanılmaktadır.

Sille yöresi ceketleri de çeşitli boylarda olup uzun kollu değişik yaka formu, bedene oturan, iç astarlı ve süslüdür. Üstü simli işli kadifeden yapılmış göğüs kısmı dikdörtgen şeklinde açık kol, bele kadar inen bir ceketten ibarettir.

Örnek: 3

Fotoğraf No3A: Sarkanın Önden Görünümü

Fotoğraf No 3B: Sarkanın Arkadan Görünümü

Fotoğraf No 3 C: Sarkanın Ön Nakışı

Fotoğraf No 3 D: Sarkanın Arka

Fotoğraf No 3 E: Sarkanın Kolunun Arkadan Görünümü

- **Örnek No:** 3
- **Fotoğraf No:** 3-A, 3-B, 3-C, 3-D, 3-E
- **İlgili Koleksiyon:** Şadiye TUTAK
- **İnceleme Tarihi:** 07.12.2012
- **Tarihlendirme:** 1700 'lü yıllar
- **Koleksiyona Geliş Biçimi :** Annesi tarafından hediye verilmiştir.
- **Koleksiyondaki Yeri :** Bohçalanarak sandıkta saklanmaktadır.
- **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.
- **Bugünkü Durumu:** Aplikelerin yer yer yıprandığı, ön kaytan dikişlerinin söküldüğü ve agrafların kopmuş olduğu, astarın yer yer parçalanmış olduğu görülmektedir.
- **Cinsi:** Sarka

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Lacivert orta kalınlıkta kadife kumaş kullanılmıştır. Astarlamada zemin rengi kırmızı olan desenli kumaş kullanılmıştır. Lacivert, kırmızı dikiş ipliği ve lacivert kordon ve agraf kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Derin bir “U” şekline benzer yaka uygulanmıştır. Ön beden oyuntusu göğüs altına kadar derin bir şekilde devam etmekte, ön ortası desen özelliğinden dolayı uç uca çakışmakta, arada boşluk bulunmamakta, ön beden göğüs altında agrafarla kapanmaktadır. Arka beden ise kumaş katı olup ön bedendeki işlemler arka bedene doğru devam etmiştir. Kol üstü oyuntusuz takma kol uygulanmış, kol boyu uzun tasarlanmıştır.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Sarka elde oyulgama dikiş tekniği kullanılarak dikilmiştir. Kol evi ve etek ucu astarla temizlenmiştir. Astar giysiden ayrı elde oyulgama dikiş tekniği ile tutturulmuştur. Astar giysiye lacivert dikiş ipliği ile tutturulmuştur.

Giysinin Süsleme Özelliği: Bitkisel motifler anti natüralist, geometrik motifler soyut bir yaklaşımla sergilenmiştir. Kordon tutturma ve applike tekniğine benzeyen bir teknik kullanılmıştır. Cepkenin (sarka) ön ortası, arkası, omuz, kol ucunda geometrik bezemelerde sırasıyla S kıvrım, düz şerit, daire kıvrım, saç örgüsü; bitkisel bezemelerde çiçek, kıvrım dal, lale motifleri takip etmektedir. Desen simetrik ve birbirine bağlantılı motif tekrarları şeklinde tasarlanmıştır.

4.4. Silah Kürkü

Kıymetli sevai kumaşından yapılmış göğüs kısmı dikdörtgen şeklinde açık kol, yaka ve etek uçları kahverengi kürkle çevreli bele kadar inen bir ceketten ibarettir. Silah Kürkü bir Sille giysisidir.

Örnek: 4**Fotoğraf No 4A:** Silah Kürkü Ön Görünümü**Fotoğraf No 4B:** Silah Kürkü Arka Görünümü**Fotoğraf No 4 C:** Silah Kürkü Astar Detayı**Fotoğraf No 4 D:** Silah Kürkü Astar Detayı

- **Örnek No:** 4
- **Fotoğraf No:** 4-A, 4-B, 4-C, 4-D,
- **İlgili Koleksiyon:** Asiyе TUTAK
- **İnceleme Tarihi:** 07.12.2012
- **Tarihlendirme:** 1912
- **Koleksiyona Geliş Biçimi :** Annesi tarafından hediye verilmiştir.
- **Koleksiyondaki Yeri :** Bohçalanarak sandıkta saklanmaktadır.
- **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.
- **Bugünkü Durumu:** Sağlamdır.
- **Cinsi:** Silah Kürkü

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Tavan rengi renğinde ağır gösterişli Osmanlı kumaşı kullanılmıştır. Astarlamada sarı renkte kumaş kullanılmıştır. Sarı, siyah renkte dikiş ipliği, kürk kumaşı (yaka ve kollarında işleme yerine kullanmak için) veagraf kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Derin bir “ Dikdörtgen şeklinde ” yaka uygulanmıştır. Ön beden yaka oyuntusu göğüs altına kadar tasarlanmış, ön bedende kapanma şekli uç uca agraflarla sağlanmış, ön beden yaka, ön ortası, etek ucu kısımları siyah renkte kürk ile süsleme yapılmıştır. Arka beden kumaş katı olup etek ucu siyah renkte kürk ile süslenmiştir. Ön ve arka beden kol ile birleştiği kısma rahatlık sağlanması amacıyla penç parçası (ara verev parça) takılmıştır. Kol üstü oyuntusuz takma kol çalışılmış.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Silah kürkü elde oyulgama dikiş tekniği kullanılarak dikilmiştir. Kol evi ve etek ucu astarla temizlenmiştir. Ön beden ön ortası, yaka, etek ucu ve kol kısımlarında, arka beden etek ucunda ve kolların ise kol uçlarında süsleme amaçlı olarak siyah renkte kürk kumaş kullanılmış dikimi ise beden ve kol astarlandıktan sonra astarın üzerinden dikilmiştir. Astar giysiden ayrı elde oyulgama dikiş tekniği kullanılarak dikildikten sonra, giysiye çırpma dikiş tekniği ile tutturulmuştur. Astar giysiye siyah dikiş ipliği ile tutturulmuştur.

Giysinin Süsleme Özelliği: Geometrik bezeme (kare, yarım daire) konu olarak seçilmiştir. Giysinin ön beden yaka, kol, etek ucu, arka beden ve kolun etek uçlarına siyah renkte kürk kumaş düz bir şekilde oluşturulan motifler yerleştirilmiştir.

4.5. Şalvar

Kadının iç çamaşırı üzerine giyilen ,bel kısmı uçkurlu olup, dıştan görüneceği için sevai ve ipekten , ağsız ve bol yapılıdır. Sadece ayakların çıkacağı yerde yırtmacı bulunan, beli uçkurlu, giyildiğinde ayak bileklerine kadar dökülen üst donudur (Ceran,1957). Paçaları bağcıklıdır. Boyu uzun olduğu zaman bileğin üzerinde bağlanarak paçada bol döküm sağlanmaktadır. Bazen astarlı, bazen de astarsız olarak kullanılmaktadır (Yüce, 1994).

Anadolu'nun hemen her yöresinde bazı değişikliklerle kullanılan şalvarlar, Sille yöresi kadınının vazgeçemediği giysi çeşididir. Göz alıcı parlak renkli ipek kumaşlardan yapılan Sille şalvarları, kesim ve dikim yönünden Konya şalvarları ile benzerlikler gösterirler. Cep ağızları paçalarda dikişler ile süsleme detayları görülebilir.

Örnek: 5**Fotoğraf No 5A:** Şalvarın Ön Görünüşü**Fotoğraf No 5B:** Şalvarın Arka Görünüşü**Fotoğraf No 5 C:** Şalvarın Uçkur Detayı**Fotoğraf No 5 D:** Şalvarın Paça Pervaz Detayı

- **Örnek No:** 5
- **Fotoğraf No:** 5-A, 5 -B, 5 -C, 5 -D,
- **İlgili Koleksiyon:** Asiye TUTAK
- **İnceleme Tarihi:** 07.12.2012
- **Tarihlendirme:** 1912
- **Koleksiyona Geliş Biçimi :** Kayınvalidesi tarafından hediye verilmiştir.
- **Koleksiyondaki Yeri :** Bohçalanarak sandıkta saklanmaktadır.
- **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.
- **Bugünkü Durumu:** Sağlamdır.

- **Cinsi:** Şalvar

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Kendinden desenli sarı renkte saten kumaş ve sarı pamuklu kumaş kullanılmıştır. Sarı renkte dikiş ipliği ve don lastiği kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Şalvarın ön beden üç adet parçadan ve arka beden de üç adet parçadan oluştuğu, bu parçaların boyları 93 cm, enleri ise 60 cm'dir. Şalvarın beli kendi kumaşından içe dönen pervaz parçası uygulanmıştır.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Şalvarın parçaları birbirine makine dikiş ile birleştirilmiştir. Şalvar paça pervazı paçaya çırpma dikiş ile tutturulmuştur. Beline lastiğin geçeceği kadar boşluk bırakılarak dikilmiş, beline lastik geçirilmiştir. Astar giysiden ayrı dikildikten sonra, şalvara çırpma dikiş tekniği ile tutturulmuştur.

Giysinin Süsleme Özelliği: Şalvar kumaşı kendinden motifli olduğundan süsleme olarak dikiş tekniklerin gaze dikişi kullanılmıştır.

4.6. Zıbba

Sille yöresi kadın kıyafetlerinin en göz alıcı süslü parçasıdır. Şalvar üstüne bağlanan sim ve ipek işlemeli üçgen parçadır. Üzeri oldukça süslü aplikeler, sim ve ipek sarmalar pullar ve harçlarla tamamına yakını süsleme ile kapatılmıştır (Aytaş,1995).

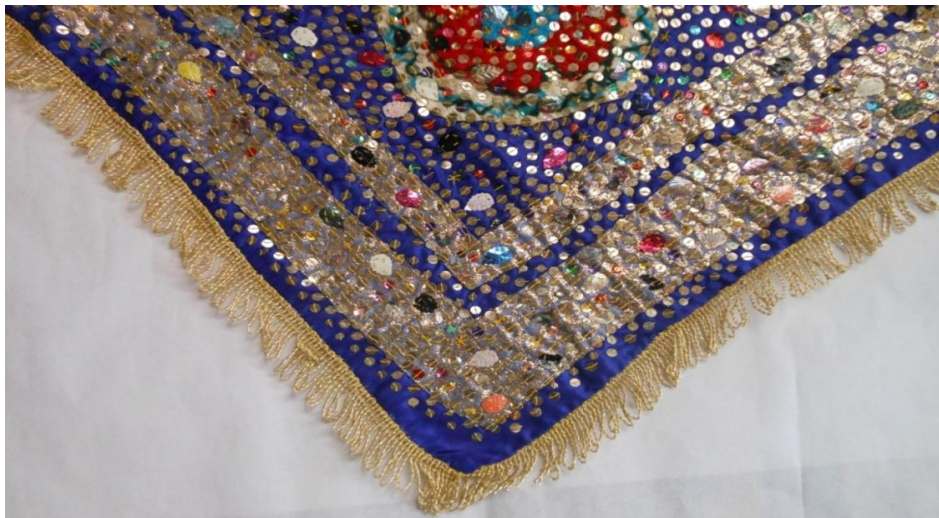
Örnek: 6

Fotoğraf No 6A: Zıbbanın Ön Görünüşü

Fotoğraf No 6 B: Zıbbanın Arka Görünüşü

Fotoğraf No 6 C: Zıbbanın Saçak Detay Ön Görünüşü

- **Örnek No:** 6
- **Fotoğraf No:** 6-A, 6 –B, 6 –C,
- **İlgili Koleksiyon:** Asiye TUTAK
- **İnceleme Tarihi:** 07.12.2012
- **Tarihlendirme:** 1912
- **Koleksiyona Geliş Biçimi :** Kayınvalidesi tarafından hediye verilmiştir.
- **Koleksiyondaki Yeri :** Bohçalanarak sandıkta saklanmaktadır.
- **Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.
- **Bugünkü Durumu:** Sağlamdır.
- **Cinsi:** Zıbba

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Gece mavisi renginde kendinden desenli ipek kumaş kullanılmıştır. Astar olarak pamuklu kumaş kullanılmıştır. Çeşitli renklerde dikiş iplikleri, değişik şekillerde boncuklar (pul, yaprak vs.), sarı renkte simli saçaklar kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Zıbba ipekten üçgen şeklindedir. İpek kumaşının altında astar vardır.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Üçgen şekline benzer zıbbanın “V” şeklindeki kısmına sarı sim saçakları yerleştirilip dikilmiştir. Astar zıbbanın boyutlarına uygun şekilde her taraftan kıvrılmıştır. Zıbbaya uygun boyutlarda kıvrılan astar zıbbanın tersine düzgünce yerleştirilip çırpma dikişi ile tutturulmuştur. Zıbba giysisinin her tarafı astarla temizlenmiştir. Zıbba astarla temizlendikten sonra zıbba kumaşının üzerindeki desenlerin rengine ve şekline uygun çeşitli süs boncukları kullanılarak (yaprak, pul, vs.) elde işleme yapılarak temiz bir şekilde dikilmiştir.

Giysinin Süsleme Özelliği: İpek kumaşın üzerindeki desenlerin şekline göre çeşitli boncuklar ve renkli dikiş iplikleri kullanılarak motifler tasarlanmış ve bu motifler elde çeşitli boncuklar ve renkli dikiş iplikleri yardımıyla büyük bir hayranlık ve içtenlikle işlenmiştir.

4.7. Kemer (Tokalı Kuşak)

Çapları 10-15 cm arasında iki büyük altın veya gümüşten yapılmış yuvarlak tokadır. Kemer tokaları da ayrı bir özellik taşır. Kullanan kişinin varlığına göre altın, gümüşten hazırlanan bu tokaların üzerinde değerli ve yarı değerli taşlarda bulunmaktadır. 15-20 cm ve daha büyük ölçülerde görülen bu kemer tokalarına TOKURDAK ismi de verilmektedir.

Tokaların üzerindeki Mühr-ü Süleyman motifi genelde nazara, büyüye karşı korunmak amacıyla işlenmiştir. Üzerindeki teknikler çoğunlukla kazıma, kabartma, telkâri, kakma ve savat'dır. Her iki büyük tokanın arasındaki küçük toka ilik vazifesi görür. Büyük tokaların sağ ve solundan bağlı beli çevreleyen 4 parmak eninde bir kuşak vardır. Bu kuşak kadife yada parlak düz bir kumaştan üzeri pul ve boncuklarla süslenerek oluşturulur. İki büyük tokanın altına da aşağıya doğru sallanan zincirler yer alır

Örnek: 8**Fotoğraf No 7A: Kemerin Ön Görünüşü****Fotoğraf No 7 B: Kemerin Arka Görünüşü****Fotoğraf No 7 C: Kemerin Toka ve İşleme Detay Görünüşü**

- **Örnek No: 7**
- **Fotoğraf No: 7-A, 7 -B, 7-C,**
- **İlgili Koleksiyon: Asiye TUTAK**
- **İnceleme Tarihi: 07.12.2012**
- **Tarihlendirme: 1912**
- **Koleksiyona Geliş Biçimi : Kayınvalidesi tarafından hediye verilmiştir.**
- **Koleksiyondaki Yeri : Bohçalanarak sandıkta saklanmaktadır.**
- **Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.**
- **Bugünkü Durumu: Sağlamdır.**
- **Cinsi: Kemer**

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Koyu kırmızı renkte (güvez rengi andıran) kadife kumaş kullanılmıştır. Kırmızı, siyah renkte dikiş ipliği kullanılmış, çeşitli renklerde pul, toka ve çengelli iğne kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Altın kuşağın boyu 9, 5 cm, eni ise 80 cm boyutlarında kadife bir kumaştır. Genelde yaprağa benzeyen el büyüklüğünde iki tabakanın bir toka tutturulması ile oluşmuştur. Bu tabakaları beli kavrayacak büyüklükte kadife kumaş iki taraftan bağlanmıştır. Bu kumaş arkadan bele geçirilmiş ve tabakalar toka ile ön taraftan birleştirilmiştir.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Altın kuşak ölçülere uygun bir şekilde makine dikişi ile dikilmiş dikiş tekniklerinde gaze dikişi yapılmıştır. Astar el dikişi ile kemere tutturulmuştur.

Giysinin Süsleme Özelliği: Kadife kumaşın üzerindeki desene göre motifler tasarlanmış, tasarlanan motifleri işlemek için kumaşın rengine ve desenine uygun çeşitli boncuklar ve renkli dikiş iplikleri ile hayal güçlerini kullanarak keyif verici şekilde işlenmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Giyim sınıflandırmaları içinde yer alan kadın giyimi konusunda araştırma yaparak Konya ili Sille Yöresinde bulunan kültürel mirasımızın bir parçası olan geleneksel kadın giysilerinden örnekler sunulmuştur.

Cepkenlerde kullanılan kumaşlar incelendiğinde en fazla saten ve kadife kumaşın kullanıldığı görülmektedir. Saten ve kadife kumaştan sonra yün kumaş kullanılmıştır. Cepkenlerde kullanılan kumaş renkleri incelendiğinde en fazla desenli kumaşların tercih edildiği sırası ile sarı, kırmızı, mavi, düz renk olarak lacivert rengin takip ettiği görülmektedir.

Cepkenlerde kullanılan astar kumaşı açısından örneklerin yarısından fazlasında Amerikan bezinin (pamuklu bez kumaş) kullanıldığı görülmektedir.

Cepkenlerin daha çok ön ortasının kapama özelliği olduğu, arka ortasının kumaş katı olduğu, genelde kolların üstü düz olduğu görülmektedir. Cepken kumaşların dikim tekniği olarak en fazla el dikişi kullanılmıştır. Bunun yanında makine dikişi, çıma ve gaze dikişleri de kullanılmıştır. Astar dikişlerinde en fazla el dikişi uygulanmıştır. Cepken süslemelerinde seçilen konularda bitkisel bezemelerde çiçek, kıvrım dal, lale motifleri; geometrik bezemelerde S kıvrım, düz şerit, daire kıvrım takip etmektedir. Ayrıca bazı cepkenlerde kürk kumaşı da süsleme detayı olarak kullanılmıştır.

Şalvar özelliklerinde elde edilen verilere göre; şalvar sarı saten kumaşından üretilmiştir. Şalvarların kesim tekniği incelendiğinde, dikdörtgen kesim, genel olarak ön beden üç parçadan arka beden üç parçadan oluşmakla beraber şalvar toplam altı parçadan oluşmaktadır Şalvar kumaşlarında kullanılan dikim tekniği daha çok el dikişi, oyulgama dikişi, makine dikişi kullanılmıştır. Astar dikişlerinde en fazla çırpma dikiş tekniği ve sürfile uygulanmıştır.

Takke örneği incelendiğinde kendinden işlemeli nakış saten kumaş, ince tülbeht bezine işlenmiş tel kırma işlemeli kumaş kullanılmıştır. Astar için ise keçe kumaşı kullanılmıştır.

Sonuç olarak Konya ili Sille Yöresi geleneksel kadın giysilerinde önce fistan ya da içlik giyilir. Ardından cepken (silah kürkü, cubba, sarka v.b.) giyilir ve önden kopçalanır. Altına kendinden işlemeli saten kumaştan dikilmiş şalvar giyilir. Üzerine zıbba kuşak gibi bele

dolanır. Zıbbanın üstüne altın kuşak bele geçirilir. Başa ise özel olarak hazırlanan takke denilen başlık takılır.

Geleneksel Sille Yöresi kadın kıyafetleri örneklerinin kültürel değerlerini anlama, koruma ve yaşatmanın gerekliliğini yeni nesillere aktarmak hedeflenmelidir.

Anadolu'nun binlerce yıllık tarihi birikimini üzerlerinde taşıyan kültürel değerlerimizi araştırmak, yapılacak yeni araştırmalara rehberlik etmek, müze ve koleksiyonları değerlendirmek amacıyla bilim merkezlerinin kurulması yararlı olacaktır. Geleneksel giyim kuşam örneklerimizi turizm açısından önemini artırarak farklı insanlara ve milletlere tanıtmak amacıyla sergiler düzenlenmeli ve yazılı kaynaklar çoğaltılmalıdır.

Yeni nesillere kültürel mirasımızı tanıtmak ve önemini kavratmak amacıyla lise ve dengi okullara bu konuları içeren derslerin yer alması sağlanmalıdır. Yöresel kıyafetlerden yararlanılarak günümüz giyimine uygun modernize edilmiş özgün kıyafetler tasarlanıp sergilenerek tanıtılmalı ve önemi insanlara kavratılmalıdır.

KAYNAKÇA

Aköz A (1997). *Tarih-i Seyri İçinde Sille'de (Konya) Müslim Gayr-i Müslim İlişkileri*, S.Ü. Ata Dergisi, Konya,

Bakır S (1999). Tokat Yöresi Giyiminin Genel Olarak İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İTÜ. Sosyal bilimler Enstitüsü, İstanbul

Ceran Z (1957). Sillede Kadın Kıyafetleri, Konya

Halaçoğlu Y ve diğerleri (2002). Genel Türk Tarihi, Cilt: I, Ankara

Kösoğlu N (1997). Milli Kültür ve Kimlik, İstanbul

Sürür A (1983). Türklerin Anadolu'ya Yerleşmesinden Sonra Toplum Gelişmesi Açısından İzmir'de Giyim Kuşam, Ankara

Tufan M, Akyol H (2012). Konya İli Sille Yöresinde Yöresel Kadın Kıyafetleri, Basılmamış Lisans Tezi, S.Ü.M.E.F., Konya

Tüz A (2009). Sille Kadın ve Erkek Kıyafetleri, Sille Kalkındırma ve Tanıştırma Derneği, Kültür Yayınları-3, Konya

Ünal M.A (1999). Osmanlı Devri Türk Kültürünün Genel Özellikleri, *Uluslararası Kuruluşunun 700. Yıl Dönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Devleti Kongresi*, Konya.

Yüce N (1994). Geleneksel Türk Halk Giysileri Terminolojisi. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul